

ترکیب متعادل هیجان و آرامش در مسجد امام اصفهان

سمانه جعفر محمدی^{۱*}، مهدی حمزه نژاد^۲

^۱ دانشجوی دکتری معماری دانشگاه تربیت مدرس
^۲ استادیار دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران

(تاریخ دریافت: ۹۴/۰۱/۲۰ تاریخ پذیرش: ۹۴/۰۴/۰۲)

چکیده

مفهوم هیجان و آرامش از موضوع‌های اصلی روان‌شناسی محیط است و در مبحث معماری معنوی، هم چون مسجد، اهمیت بیش‌تری دارند. برخی مساجد معاصر، بی‌توجه به جنبه‌های متعالی مفهوم گرایانه و تنها در پاسخ به کارکردهای همگانی مسجد طراحی می‌شوند و ظهور و بروز این احساس‌ها را بررسی و متحقق ننموده‌اند. این تحقیق، با هدف روشن ساختن حساسیت‌های روان‌شناسانه در معماری مهم‌ترین مساجد تاریخی ایران به منظور الگو برداری در مساجد معاصر شکل گرفته است. روش تفسیری و تحلیلی برای بررسی نظری مفهوم هیجان و آرامش در متون دینی و عرفان انتخاب و روش مصداق‌پژوهی و استدلال منطقی برای بررسی ویژگی‌های کالبدی-فضایی تجلی‌دهنده مفاهیم در معماری مسجد امام اصفهان به کار رفته تا عناصری که در این دلالت، مؤثر هستند، شناسایی نماید. نتایج نشان می‌دهد که در مساجد سنتی، معماران با بهره‌گیری خلاقانه از عناصر نور، رنگ و کاهش ماده و سبک کردن آن، موفق به پدیدار ساختن این مفاهیم در بیننده می‌شوند که منظور از آرامش، آرامشی فراتر از آرامش دنیوی و هیجان نیز فراتر از مفهوم برانگیخته شدن است. در مسجد امام اصفهان نیز سیری از هیجان و آرامش رخ داده است به این شکل که مثلاً هیجان ورودی (ابتدایی‌ترین نقطه) با آرامش معنوی و آرامش شبستان (انتهایمی‌ترین نقطه) با هیجان معنوی تکمیل شده است.

واژگان کلیدی: هیجان، آرامش، مسجد امام اصفهان.